

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Диана Маринова

член на научно жури в конкурс за придобиване на ОНС
„Доктор“, обявен от СУ „Св. Кл. Охридски“, назначена със
Заповед № РД – 38 – 393/29.06.2022 г.

I. Данни за кандидата.

Кандидатът в конкурса Емил Цанков Цанев е редовен докторант по научна специалност „Международно частно право“, професионално направление 3.6. Право от 2011 г. до 2014 г., когато е отчислен с право на защита. Завършил е специалност „Право“ в СУ „Св. Кл. Охридски“ през 2009 г. Участвал е в летни курсове по международно частно право на Хагската академия по международно право. Наред с международното частно право, научните му интереси се разпростират и в областта на търговското, облигационното, трудовото и административното право. Притежава богат процесуален опит и в областта на телекомуникациите. Член е на УС на Института по МЧП.

Понастоящем дисертантът е действащ адвокат. Работил е в Правна дирекция на „Космо България Мобайл“ ЕАД и в Дирекция „Правна“ на „Теленор България“ ЕАД.

Владее английски и немски езици.

Докторантът е изпълнил минималните национални изисквания съгласно нормативната уредба.

II. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Избраната от кандидата тема на дисертационен труд „Специалната международна компетентност в българското международно частно право“ е актуална и значима за международното право като цяло и по-специално,

в областта на международния граждански процес. С развитието на международната търговия и свободното движение на стоки частноправните спорове с международен елемент се увеличават, независимо от ограниченията, предизвикани от пандемичните мерки през последните години. От особено важно значение е възможността ищецът по международно гражданско и търговско дело да упражни правото си на достъп до правосъдие като се възползва от алтернативната компетентност на съда по мястото на ответника. Такава възможност се дава от специалната международна компетентност, която е предмет на научното изследване.

Основната цел на труда - да се направят теоретични и практико-приложни изводи и предложения, е постигната, като е изследвана и подложена на задълбочен анализ правната уредба на специалната международна компетентност.

Използваните методи – нормативистичен, формално-логически, систематичен, функционален, исторически, сравнителен и др., са допринесли до голяма степен за успешното постигане на целите.

Дисертацията е в обем от 319 страници и е правилно и традиционно структурирана в увод, три глави, заключение и библиография. Прави впечатление богатата библиография, в която са цитирани 281 източници, в това число българска и чуждестранна правна доктрина, международни и национални правни актове, актове на ЕС, практика на СЕС и национална съдебна практика, интернет източници. Бележките под линия са 783.

Първата глава е посветена на теоретичното изследване на специалната международна компетентност. Направена е обща характеристика на този правен институт с очертаване на елементите и съдържането му. Посочени са критериите за класификация на основанията за международна компетентност и видовете компетентност, които са представени в тяхната йерархия. Определено е понятието „местоживееене“

като основна привръзка за общата международна компетентност. Направена е обща характеристика на понятието „специална компетентност“, като тя е разграничена от други правни институти. Обръща се внимание на значението на правната квалификация за прилагане на специалната международна компетентност. Разгледани са нормативните източници – национални, международни и особено актове на ЕС.

Във втората глава е посочена и анализирана уредбата на основанията за прилагане на специална международна компетентност. Най-обстоен е анализът на Регламент Брюксел I A предвид най-честото му прилагане. Изследвана е и уредбата в основния национален източник на МЧП – КМЧП.

Трета глава е посветена на позитивноправната уредба на основанията за прилагане на специална международна компетентност поради връзка между делата чрез обединяване на искове в рамките на едно производство (т.нар. „произтичаща“ компетентност). Направени са изводи въз основа на анализа на уредбата в КМЧП и Регламент 2015/848 на ЕП и Съвета. Очертани са и съществените белези на специалната международна компетентност по дела с множество ответници („компетентност на пасивното другарство“), като авторът е посочил сходствата и различията в националната, наднационалната и международноправната уредба. Посочени са и са нещо анализирани и следните случаи на прилагане на специална международна компетентност: по дела с участието на трета страна; по насрещни искове; при обединяване на договорни и вещни искове относно недвижими имоти; по спорове, свързани с представителство на ответника. Специално по отношение на спорове, свързани с представителство на ответника, прави впечатление доброто познаване от автора на специализираните конвенции в областта на международните превози (COTIF, CMR, Монреалска конвенция и Атинска

конвенция) и особеностите на уредената в тях специална международна компетентност.

В заключението са направени обобщени изводи. Посочени са трудностите в практическото прилагане на основанията за специална международна компетентност.

III. Публикации по темата на дисертационния труд.

По темата на дисертационния труд кандидатът е представил четири публикации – статия за потребителската защита според ПЕС в сп. „Норма“ и Коментари на Регламенти на ЕС по МЧП на ЕС. Всички публикации са тясно свързани с предмета на дисертацията.

IV. Оценка на научните и научно-приложните приноси на представената дисертация.

Сред най-важните научните приноси на труда могат да се посочат следните:

- Първо цялостно монографично изследване в българската правна литература на поставения проблем;
- Посочване и анализиране на всички действащи източници на българското международно частно право – национални, международни и актове на ЕС, като са подредени в тяхната йерархична последователност;
- Изследване на богатата съдебна практика, предимно практика на СЕС по преюдициални запитвания, но и национални съдебни решения и определения;
- Изследване и класификация на основанията за специална международна компетентност и обосноваване на необходимостта

- от прецизно формулиране на основанията; в тази връзка основанията са групирани съобразно техния предметен обхват;
- Посочване на разликите в прилагането на сходни правила в отделни нормативни източници;
 - Отделяне след всяка точка от главите на изводи с оглед доказването на тезата (да се види дали е така в дисертацията);
 - В заключението – обобщени изводи за предизвикателствата пред прилагането на специалната международна компетентност.

Научно-приложните приноси на труда са:

- Посочване на предимствата и недостатъците на правната уредба и на съдебната практика;
- Изготвяне на предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, свързани предимно с изменение и приемане на нови процесуалноправни норми относно специалната международна компетентност;
- Съпоставяне на тълкуването на СЕС на правилата на ЕС с прилагането им от българските съдилища;
- Извод, че в българското МЧП уредбата на специалната международна компетентност по дела, свързани с договор, е фрагментарна;
- Посочване на трудностите при определяне на мястото на настъпване на вредите, особено при нарушения, извършени чрез Интернет;
- Посочване на практическата полза от прилагането на специалната международна компетентност по дела за вещни права;

Сред предложенията за усъвършенстване на нормативната уредба са: предложението за квалификация на понятието „стока“ според твърди критерии, както и за изясняване на самия институт на договора за

продажба (Глава втора); становище на автора, че прилагането на Регламент Брюксел I А може да се разшири до всички движими вещи, освен паметниците на културата (Глава втора); предложението да бъде прецизирана нормата на чл. 20 от КМЧП с цел осигуряване на справедлив процес и за двете страни (Глава трета).

V. Критични бележки и препоръки.

Критични бележки:

- Удачно е да се обособят предложенията за усъвършенстване на нормативната уредба и в заключението, като се подредят по значимост според автора;
- При анализа на регламентите на ЕС следва да се има предвид, че те не са международноправни източници като класическите такива (конвенции и др.), а са наднационални правни източници (например на с. 71 – „международни актове (включително актове на ЕС);
- Добре е да се посочи разликата между уредбата по чл. 5, ал. 4 от КРБ и чл. 3, ал. 1 от КМЧП (с. 71);
- Прекалено често се повтаря основната теза – за алтернативния характер на специалната международна компетентност; като цяло има доста повторения, които биха могли да се избегнат;
- Уводът (с. 6 – с.24) е твърде обширен, макар и изчерпателен. Уместно би било да се обособят в по-сбито изложение предметът и въпросите извън обхвата на изследването, научните задачи и методите; наименованието на първа глава – „Теоретично изследване“ е добре да бъде конкретизирано; Наименованията на Втора и Трета глава са описателни и е препоръчително да се оптимизират;
- В Първа глава накрая са систематизирани източниците, а това би могло да се вплете в самото изложение;

- Откриват се немалко граматически и печатни грешки.

Препоръка: дисертационният труд да се публикува предвид неговата актуалност, значимост и научна новост, след съобразяване с критичните бележки.

Критичните бележки не оказват негативно влияние върху констатираните от мен достойнства и приноси на научното изследване.

VI. Заключение

Въз основа на направените в становището констатации, критични бележки и препоръки, изразявам категоричната си положителна оценка и предлагам на научното жури да присъди ОНС „Доктор“ на кандидата Емил Цанев.

Дата:

24.08.2022 г.

Член на журито:

(подпис)